

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ЗДОРОВ'Я ТА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
Кафедра фізичної терапії, реабілітації, спеціальної та інклюзивної освіти**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В. о. декана фізичного факультету

Володимир ЛАЗУР

06 _____ 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	А Освіта
Спеціальність	А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)
Предметна спеціальність	А4.08 Середня освіта (Фізика та астрономія)
Освітня програма	Фізика. Інформатика
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Ужгород 2025

Робоча програма навчальної дисципліни «Інклюзивна освіта» для здобувачів вищої освіти галузі знань А Освіта спеціальності А 4 Середня освіта (за предметними спеціальностями), предметної спеціальності А4.08 Середня освіта (Фізика та астрономія) освітньої програми «Фізика. Інформатика».

Розробники: Кляп М.І., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри фізичної терапії, реабілітації, спеціальної та інклюзивної освіти

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри *фізичної терапії, реабілітації, спеціальної та інклюзивної освіти*

протокол № 17 від 26 червня 2025 р.

Завідувач кафедри Ярослав ФІЛАК

Схвалено науково-методичною комісією факультету здоров'я та фізичного виховання протокол № 12 від 30 червня 2025 р.

Голова науково-методичної комісії Фелікс ФІЛАК

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	третій	-
Кількість модулів – 1	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2	п'ятий	-
	Лекції:	
	24	-
	Практичні (семінарські):	
	20	-
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: письмовий залік	Самостійна робота:	
	46	-

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Інклюзивна освіта» є формування у здобувачів системи цінностей інклюзивної освіти, засвоєння ними теоретичних положень педагогіки інклюзивного навчання, прийомів та умінь відбору необхідних форм організації освітнього процесу, який би задовольняв освітні потреби дітей з порушеннями психофізичного розвитку, практичне оволодіння спеціальними техніками адаптації та модифікації змісту навчального контенту; формування у студентів професійно-позитивної позиції педагога закладів освіти з інклюзивним навчанням (вчителя та асистента вчителя).

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати спеціалізовані практичні завдання в освітній галузі, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук, предметних знань, інтеграції професійних та науково-дослідницьких знань з фізики та астрономії і інформатики, методики їх навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

Загальні компетентності: 3, 6, 9,10.

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, здатність до комунікації іноземною мовою за предметною спеціальністю.

ЗК 6. Здатність до міжособистісної взаємодії та роботи у команді у сфері професійної діяльності, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.

ЗК 9. Здатність зберігати особисте фізичне та психоемоційне здоров'я, вести здоровий спосіб життя, керувати власними емоційними станами; конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу.

ЗК 10. Здатність усвідомлювати й поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі, поважати різноманітність і мультикультурність суспільства, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу.

Фахові компетентності спеціальності (ФК): 7, 10, 11, 12, 13.

ФК 7. Здатність до здійснення професійної діяльності з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами); використання здоров'язбережувальних технологій під час освітнього процесу.

ФК 10. Здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові й індивідуальні особливості здобувачів освіти, їхній психоемоційний стан; формувати спільноту здобувачів освіти, у якій поважають і враховують права кожного.

ФК 11. Здатність до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами, створення умов, які забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища.

ФК 12. Здатність формувати в здобувачів освіти культуру здорового й безпечного способу життя; здійснювати профілактично-просвітницьку роботу з учасниками освітнього процесу щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни.

ФК 13. Здатність працювати в команді із залученими фахівцями для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами; здатність надавати домедичну допомогу учасникам освітнього процесу.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Інклюзивна освіта» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

ОК 3 Українська мова за професійним спрямуванням.

ОК 7 Основи медичних знань та охорони здоров'я

ОК 22 Психологія

ОК 23 Педагогіка

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Фізика. Інформатика» вивчення навчальної дисципліни «Інклюзивна освіта» повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Відтворює основні концепції та принципи педагогіки і психології; враховує в освітньому процесі закономірності розвитку, вікові та інші індивідуальні особливості учнів.	РН 1
Демонструє вміння навчати учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовнокомунікативні уміння і навички засобами навчального предмету та інтегрованого навчання.	РН2
Знає і використовує принципи проектування психологічно безпечного й комфортного освітнього середовища з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами), технології здоров'язбереження під час освітнього процесу, способи запобігання та протидії булінгу і налагодження ефективної співпраці з учнями та їх батьками.	РН 6
Виявляє навички роботи в команді, адаптації та дії у новій ситуації, пояснює необхідність забезпечення рівних можливостей і дотримання гендерного паритету у професійній діяльності.	РН 11

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Інклюзивна освіта»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Знає і може застосовувати в практичній діяльності основні концепції та принципи педагогіки і психології; враховує в освітньому процесі закономірності розвитку, вікові та інші індивідуальні особливості учнів, в т.ч. школярів з ООП різної нозології	РН 1
Вміє навчати учнів державною мовою; розвивати їх мовнокомунікативні уміння і навички засобами навчального предмету та інтегрованого навчання.	РН 2
Знає та має вміння використовувати в практичній діяльності принципи проектування психологічно безпечного й комфортного освітнього середовища з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами), застосовує технології здоров'язбереження під час освітнього процесу, способи запобігання та протидії булінгу і налагодження ефективної співпраці з учнями та їх батьками.	РН 6
Виявляє навички роботи в команді, зокрема команді психолого-педагогічного супроводу школярів з ООП, може адаптуватися та діяти у новій ситуації, визнає рівні можливості для всіх учасників освітнього процесу, в т.ч. дотримання гендерного паритету у професійній діяльності.	РН 11

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

Письмовий залік, що включає виконання тестових завдань, модульна контрольна робота, тести на кожному практичному занятті, реферати, есе, презентації, різні види індивідуальних та групових завдань, результати неформальної освіти.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усні відповіді на практичних заняттях, письмові тести з кожної теми, індивідуальні та групові завдання.

Форма модульного контролю: письмова контрольна робота, яка включає виконання тестових завдань; підготовка та захист реферату, есе або презентації, здобуття певних знань та вмінь шляхом неформальної освіти.

Форма підсумкового семестрового контролю: письмовий залік, що включає виконання тестових завдань.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти Шкала контролю змістового модулю

Показники	Бали
Змістовий модульний контроль: Поточний модульний контроль: Письмове опитування: за відповідь за кожне із двох теоретичних питань нараховується по 20 балів, два випадково вибраних варіанти тестових завдань оцінюються по 5 балів кожний (кожний варіант тестів містить по 5 тестів, правильне розв'язання кожного тесту оцінюється в 1 бал)	0-50
Бали за активність на практичних заняттях береться середній бал за оцінювання усних відповідей і тестових занять з усіх занять, що множиться на коефіцієнт 6 (якщо середній бал 5, то $5*6=30$).	0-30
Бали за виконання самостійної роботи: підготовка та захист реферату або презентації за обраною темою; сертифікат про участь у вебінарі або тренінгу з питань навчання і виховання осіб з ООП у закладі з інклюзивним навчанням	0-15 5
Загальна оцінка	0 - 100

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	10	30	-	-
Лабораторні заняття (допуск, виконання та захист)	-	-	-	-
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні	-	-	-	-
Письмове тестування при	10	10	-	-

тематичному оцінюванні				
Презентація із захистом, есе або реферат із захистом	1	15	-	-
Сертифікат за участь у вебінарі або тренінгу з питань навчання і виховання дітей з ООП у закладі з інклюзивним навчанням	1	5	-	-
Модульна контрольна робота	1	40	-	-
Разом		100		-

Критерії оцінювання теоретичних питань на модульній контрольній роботі

Бали	Критерії оцінки
20	якщо відповідь повна і правильна, з прикладами та поясненнями
15	якщо відповідь по суті правильна, але не повна
10	якщо відповідь обмежується визначенням окремих понять, відсутні приклади та пояснення
5	якщо відповідь обмежується визначенням окремих понять, з помилками
0	якщо відповідь не розкриває суті або не зроблена спроба відповісти на поставлені запитання

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумковий семестровий контроль включає наступний вид контролю: **письмовий залік**, що включає виконання тестових завдань.

Залік є заключним підсумковим видом контролю у шостому семестрі третього навчального року. До заліку допускаються студенти, що отримали не менше 35 балів за результатом змістового модуля.

Студенти, в яких оцінка як результат модульного контролю дорівнює або є вищою за 60 балів, можуть не приймати участі в заліковому контролі, але за бажанням вони можуть покращити свій рейтинг, прийнявши участь у заліку.

Під час заліку здобувач дає письмові відповіді на 2 теоретичних питання, кожне з яких оцінюється по 40 балів відповідно до критерію оцінювання теоретичної підготовленості, та розв'язує два випадково вибрані варіанти тестових завдань, кожний з яких оцінюється в 10 балів (10 тестів, 1 правильно розв'язаний тест оцінюється в 2 бали). Максимальна оцінка за підсумковий модульний контроль складає 100 балів відповідно до шкали оцінювання національної та ЄКТС.

Нарахування балів за теоретичну підготовленість студентів на підсумковому контролі

Бали	Критерії оцінки
40	якщо відповідь повна і правильна, з прикладами і поясненнями
35	якщо відповідь повна і правильна, але є тільки окремі приклади і пояснення
30	якщо відповідь по суті правильна, але з незначними помилками
25	якщо питання висвітлено правильно приблизно наполовину, є наведені

20	приклади і пояснення якщо відповідь містить правильно висвітлені теоретичні поняття приблизно наполовину, наведені приклади, але відсутні пояснення
15	якщо відповідь обмежується тільки визначенням необхідних понять без пояснень і прикладів
10	якщо відповідь обмежується визначенням окремих понять
5	наявна спроба відповісти на поставлені питання, більшість понять висвітлені з помилками
0	якщо відповідь не розкриває суті або не зроблена спроба відповісти на поставлені запитання

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

- Тема 1. Концепція розвитку інклюзивної освіти.
- Тема 2. Особливості розвитку особистості.
- Тема 3. Дитина з особливими освітніми потребами як суб'єкт інклюзивного навчання.
- Тема 4. Особливості організації інклюзивного освітнього середовища.
- Тема 5. Психолого-педагогічний супровід дітей з ООП в умовах інклюзивного навчання.
- Тема 6. Дидактичні основи інклюзивного навчання.
- Тема 7. Урок як основна форма навчання у закладі освіти.
- Тема 8. Педагогічні технології навчання у роботі з дітьми з ООП.
- Тема 9. Сутність та особливості оцінювання навчальних досягнень учнів з ООП.
- Тема 10. Корекційно-розвиткові послуги в умовах інклюзивного навчання. Роль ІРЦ.
- Тема 11. Специфіка виховного процесу в інклюзивному освітньому середовищі.
- Тема 12. Співпраця закладу освіти, фахівців з батьками дітей з ООП.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
5-й семестр						
Тема 1. Концепція розвитку інклюзивної освіти.	7	2	2			3
Тема 2. Особливості розвитку особистості.	8	2	2			4
Тема 3. Дитина з ООП як суб'єкт інклюзивного навчання.	8	2	2			4
Тема 4. Особливості організації інклюзивного освітнього середовища.	8	2	2			4
Тема 5. Психолого-педагогічний супровід дітей з ООП в умовах інклюзивного навчання.	8	2	2			4
Тема 6. Дидактичні основи інклюзивного навчання.	8	2	2			4
Тема 7. Урок як основна форма навчання у закладі освіти.	6	2				4
Тема 8. Педагогічні технології навчання у роботі з дітьми з ООП.	8	2	2			4
Тема 9. Сутність та особливості оцінювання навчальних досягнень учнів з ООП.	6	2				4
Тема 10. Корекційно-розвиткові послуги в умовах інклюзивного навчання. Роль ІРЦ	8	2	2			4
Тема 11. Специфіка виховного процесу в інклюзивному освітньому середовищі.	7	2	1			4
Тема 12. Співпраця закладу освіти, фахівців з батьками дітей з ООП	6	2	1			3
Модульна контрольна робота	2		2			
Разом за модуль	90	24	20			46
Разом за семестр	90	24	20			46

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	<p>Тема: Концепція розвитку інклюзивної освіти.</p> <p>1.Розвиток та становлення інклюзивної педагогіки як науки, її об'єкт і предмет.</p> <p>2.Основні категорії інклюзивної педагогіки.</p> <p>3.Принципи та функції інклюзивної освіти.</p> <p>4.Місце дисципліни «Інклюзивна освіта» в системі педагогічних наук, її міжпредметні зв'язки.</p> <p>5.Обґрунтування інклюзивної освіти в міжнародних документах та законодавстві.</p> <p>6.Національне законодавство в сфері інклюзивної освіти.</p> <p>7.Міжнародний досвід розвитку інклюзивної освіти.</p>	2	
2	<p>Тема: Особливості розвитку особистості.</p> <p>1.Закономірності розвитку особистості.</p> <p>2.Поняття «норма» та «порушення» у розвитку дитини.</p> <p>3.Класифікація дітей із порушеннями психофізичного розвитку.</p> <p>4.Взаємозв'язок біологічних та соціальних факторів у психічному розвитку дітей.</p> <p>5.Загальні та специфічні закономірності розвитку аномальних дітей.</p> <p>6.Специфічні особливості пізнавальних потреб дітей з порушеннями психофізичного розвитку.</p> <p>7.Особливості соціалізації дітей з ООП.</p>	2	
3	<p>Тема: Дитина з ООП як суб'єкт інклюзивного навчання.</p> <p>1.Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями інтелекту.</p> <p>2.Класифікація видів ЗПР, особливості пізнавальної діяльності дітей цієї нозології.</p> <p>3.Особливості розвитку та навчання дітей з РАС.</p> <p>4.Діти із сенсорними порушеннями в освітньому просторі.</p> <p>5.Можливості організації навчання для дітей з ООП (порушення ОРА, СДУГ, комплексні порушення).</p> <p>6.Освітні труднощі та рівні підтримки дітей з ООП.</p>	2	
4	<p>Тема: Особливості організації інклюзивного освітнього середовища.</p> <p>1.Диференціація системи закладів для дітей, що потребують корекції психофізичного розвитку.</p> <p>2.Порядок організації інклюзивних закладів.</p> <p>3. Універсальний дизайн інклюзивного освітнього середовища. Ресурсна кімната та медіатека. Особливості організації освітнього середовища за Концепцією НУШ.</p> <p>4.Нормативно-правове забезпечення роботи асистента вчителя в інклюзивному класі.</p> <p>5.Сутність процесів адаптації та модифікації.</p> <p>6. Планування роботи асистента вчителя, ведення документації.</p> <p>7. Моделі співпраці вчителя та асистента вчителя.</p>	2	
5	<p>Тема: Психолого-педагогічний супровід дітей з ООП в умовах інклюзивного навчання.</p> <p>1.Завдання психолого-педагогічного супроводу.</p> <p>2. Команда психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП.</p>	2	

	<p>3. Програма психолого-педагогічного супроводу.</p> <p>4. Індивідуальний освітній маршрут дитини з ООП.</p> <p>5. Індивідуальна програма розвитку та її розробка командою ППС.</p>		
6	<p>Тема: Дидактичні основи інклюзивного навчання.</p> <p>1. Основні категорії дидактики інклюзивного навчання.</p> <p>2. Принципи, закономірності, дидактичні умови інклюзивного навчання.</p> <p>3. Особливості індивідуалізації та диференціації процесу навчання школярів з різним рівнем розвитку.</p> <p>4. Індивідуальна програма розвитку. Курикулум.</p> <p>5. Загальні та спеціальні методи навчання в інклюзивному класі.</p> <p>6. Поняття про організаційні форми інклюзивного навчання (групові, дистанційні та колективні форми навчання дітей з ООП).</p>	2	
7	<p>Тема: Педагогічні технології навчання у роботі з дітьми з ООП.</p> <p>1. Поняття педагогічної технології, їх класифікація.</p> <p>2. Технології індивідуалізації освітнього процесу.</p> <p>3. Диференційоване навчання та традиційне інтенсивне навчання як реалізація індивідуалізації освітнього процесу.</p> <p>4. Технологія спільного викладання в інклюзивному класі.</p> <p>5. Технології подолання навчальних та поведінкових труднощів.</p> <p>6. Технології адаптації освітнього середовища.</p> <p>7. Здоров'язбережувальні педагогічні технології у процесі навчання дітей з ООП.</p>	2	
8	<p>Тема: Корекційно-розвиткові послуги в умовах інклюзивного навчання. Роль ІРЦ.</p> <p>1. Сутність корекційно-розвиткового компоненту освіти дітей з порушеннями психофізичного розвитку.</p> <p>2. Шляхи реалізації корекційно-розвиткового компоненту.</p> <p>3. Корекційно-розвиткові програми для дітей з ООП.</p> <p>4. Використання альтернативних методів комунікації у процесі адаптивного навчання дітей з ООП.</p> <p>5. Роль ІРЦ в реалізації корекційно-розвиткової складової інклюзивної освіти.</p> <p>6. Взаємодія фахівців ІРЦ з педпрацівниками закладів з інклюзивним навчанням та батьками дітей з ООП.</p>	2	
9	<p>Тема: Специфіка виховного процесу в інклюзивному освітньому середовищі. Співпраця закладу освіти з батьками дітей з ООП.</p> <p>1. Особливості організації та планування виховного процесу в інклюзивних класах ЗЗСО.</p> <p>2. Позакласна та позашкільна виховна робота з дітьми з ООП.</p> <p>3. Проблеми сім'ї, що виховує дитину з ООП.</p> <p>4. Мета і завдання роботи з батьками в інклюзивному закладі.</p> <p>5. Участь батьків у роботі команди психолого-педагогічного супроводу.</p>	2	
10	Модульна контрольна робота	2	
Разом за модулем		20	
Всього за семестр		20	

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Концепція розвитку інклюзивної освіти.	3	
2	Особливості розвитку особистості.	4	
3	Дитина з ООП як суб'єкт інклюзивного навчання.	4	
4	Особливості організації інклюзивного освітнього середовища.	4	
5	Психолого-педагогічний супровід дітей з ООП в умовах інклюзивного навчання.	4	
6	Дидактичні основи інклюзивного навчання.	4	
7	Урок як основна форма навчання у закладі освіти.	4	
8	Педагогічні технології навчання у роботі з дітьми з ООП.	4	
9	Сутність та особливості оцінювання навчальних досягнень учнів з ООП.	4	
10	Корекційно-розвиткові послуги в умовах інклюзивного навчання. Роль ІРЦ	4	
11	Специфіка виховного процесу в інклюзивному освітньому середовищі.	4	
12	Співпраця закладу освіти з батьками дітей з ООП	3	
	Разом за модулем	46	
	За семестр	46	

6.5. Індивідуальні завдання

У межах виконання самостійної роботи кожний здобувач може підготувати есе за однією із запропонованих тем або в рамках мікрогрупи із 2 студентів написати реферат за однією з тем і підготувати презентацію для його захисту (оцінювання цієї діяльності до 15 балів).

Підготувати есе на одну з тем:

1. Чи хочу і можу я працювати педагогом в інклюзивному закладі
2. Моє ставлення до дітей з порушеннями психофізичного розвитку.
3. Яким має бути сучасний вчитель в інклюзивному класі.
4. Бути педагогом інклюзивного закладу – це круто!
5. Як запобігти булінгу в інклюзивному класі.
6. Вчитель та асистент вчителя інклюзивного класу – це одна команда.
7. Як налагодити партнерські стосунки з батьками школярів з ООП.

Вимоги до есе

Есе – невеликий за обсягом прозовий твір, що має довільну композицію і висловлює індивідуальні думки та враження з конкретного приводу чи питання і не претендує на вичерпне і визначальне трактування теми.

Орієнтовна структура есе:

- Будь-який твір есе варто розпочати зі вступу, в якому має бути висвітлено загальний підхід до теми, вступ повинен містити проблемне завдання і відповідь на поставлене питання. Автор есе не має права описувати все, що йому відомо в обсязі заданої теми, а лише те, що буде творчою відповіддю на поставлене питання у темі. Упродовж усього есе необхідно підкреслювати зв'язок поданих фактів з тезою.
- Основна частина есе вибудовується з метою переконання читача. Для цього автор есе має використати вагомі аргументи. Спочатку варто викласти головні ідеї та факти, які підтверджуватимуть приклади до цих ідей.
- Есе має містити сформульовану кінцівку, що виражатиме ставлення автора до порушеної теми та його відповідь на поставлене питання. Може бути поставлене наступне питання, пов'язане з темою есе, спрямоване на продовження обговорення теми.

- При підготовці тексту есе вітається висловлення власної думки, а не запозиченої з чужих джерел.

Дотримання принципу академічної доброчесності є обов'язковим.

Усі студенти групи об'єднуються у мікрогрупи (по 2 особи) для **підготовки реферату та презентації за однією із запропонованих тем:**

1. Інклюзивна освіта як аспект сучасної педагогіки.
2. Принципи та функції інклюзивної освіти.
3. Законодавчі та нормативно правові засади інклюзивної освіти в Україні.
4. Нормативні основи інклюзії на міжнародному рівні.
5. Позитивний досвід інклюзивної освіти за кордоном (на прикладі не менше двох держав).
6. Реалізація інклюзії в Україні на сучасному етапі.
7. Сучасна класифікація порушень психофізичного розвитку дітей. Види і причини порушеного розвитку.
8. Структура та закономірності порушеного розвитку.
9. Сучасна система освітньо-корекційних послуг в Україні.
10. Видатні вчені-дефектологи України.
11. Діти з особливими освітніми потребами в умовах інтегрованого та інклюзивного навчання.
12. Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з порушеннями інтелекту. Специфіка інклюзивного навчання цієї категорії школярів.
13. Особливості розвитку, навчання та виховання дітей із затримкою психічного розвитку. Специфіка інклюзивного навчання цієї категорії школярів.
14. Особливості розвитку, навчання та виховання дітей із порушеннями мовлення. Специфіка інклюзивного навчання цієї категорії школярів.
15. Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з порушеннями опорно-рухового апарату. Специфіка інклюзивного навчання цієї категорії школярів.
16. Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з розладами спектру аутизму. Специфіка інклюзивного навчання цієї категорії школярів.
17. Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з порушеннями поведінки. Специфіка інклюзивного навчання цієї категорії школярів.
18. Особливості розвитку, навчання та виховання дітей із сенсорними порушеннями. Специфіка інклюзивного навчання цієї категорії школярів.
19. Особливості розвитку, навчання та виховання дітей із складними (комплексними) порушеннями. Специфіка інклюзивного навчання цієї категорії школярів.
20. Роль інклюзивно-ресурсних центрів в реалізації корекційно-розвиткової складової інклюзивної освіти.
21. Переваги та проблеми інклюзивної освіти.
22. Корекційно-розвивальна робота як невід'ємна складова інклюзивної освіти.
23. Роль команди психолого-педагогічного супроводу в корекції розвитку дитини з ООП.
24. Мультидисциплінарна команда супроводу та її діяльність в умовах інклюзивного закладу загальної середньої освіти.
25. Соціально-педагогічна діяльність педагога в організації інклюзивного освітнього середовища.
26. Професійна компетентність педагога при виконанні соціально-педагогічної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі.
27. Методи і засоби інклюзивного навчання.
28. Моделювання інклюзивного освітнього середовища та принцип доступності до навчання.
29. Універсальний дизайн інклюзивного освітнього середовища. Особливості організації освітнього середовища за Концепцією НУШ.

30. Батьки дитини з особливими освітніми потребами та їх роль у впровадженні інклюзивної освіти.

31. Роль громадських організацій та соціальних служб у наданні допомоги сім'ям з дітьми з ООП.

32. Структура та організація педагогічного інклюзивного процесу. Особливості уроку в умовах організації інклюзивного середовища.

33. Курикулум у навчальному, корекційному та розвивальному процесах. Реалізація курикулуму в навчальному процесі.

34. Особливості психолого-педагогічного оцінювання учнів з особливими освітніми потребами.

35. Портфоліо учнів з ООП як засіб оцінювання індивідуальних досягнень.

36. Сутність інклюзивного виховання на сучасному етапі.

37. Форми організації процесу навчання в інклюзивному освітньому середовищі.

38. Педагогічні технології інклюзивного навчання.

39. Особливості співпраці вчителя та асистента вчителя в інклюзивному класі.

40. Досвід реалізації інклюзивної освіти (на прикладі ОТГ за вибором здобувача).

Вимоги до реферату:

Реферат виконується групою здобувачів за однією із запропонованих тем (теми різних студентів або груп не повторюються) впродовж вивчення змістового модуля дисципліни. Всередині мікрогрупи має відбутися розподіл завдання між різними студентами так, щоб внесок кожного у виконання завдання був вагомим. Зміст реферату має бути обговореним і погодженим всіма учасниками мікрогрупи.

Захист реферату проходить публічно на практичному занятті, якщо тема реферату розкриває деякий аспект проблеми, що обговорюється на цьому занятті, або на консультації впродовж вивчення змістового модуля.

Оформлення реферату: реферат друкується на комп'ютері на аркушах паперу формату А4, гарнітура Times New Roman 14пт. Інтервал між рядками – 1,5. Поля: ліве – 2,0 см; праве – 2,0 см; верхнє – 2,0 см; нижнє – 2,0 см., розміщення тексту за шириною. Сторінки реферату нумеруються (на титульній сторінці номер не ставиться, але враховується).

Обсяг реферату – до 15 сторінок.

Список використаних джерел складається в алфавітному порядку відповідно до існуючих стандартів бібліографічного опису (див.: ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».).

Оцінювання реферату та його захисту – до 15 балів (10 балів за зміст реферату та його оформлення, 5 балів за захист з презентацією).

Структура реферату:

1.Титульна сторінка.

2.Зміст або план реферату.

3.Вступ.

4.Параграфи за темою реферату (не менше 2-х).

5.Висновок.

6.Література.

Посилання в тексті реферату здійснюються за таким зразком: [5, с. 27].

Використання в рефераті видань мовою держави-агресора **не допускається**. **Забороняється** цитування в тексті та внесення до бібліографічних списків тих джерел, які опубліковані російською мовою в будь-якій країні, а також джерел іншими мовами, якщо вони опубліковані на території росії та білорусі.

Вимоги до презентації:

Для створення презентацій використовується програма Microsoft Office Power Point. Мультимедійна презентація – це програма, яка може містити текстові матеріали, фотографії, малюнки, діаграми та графіки, слайд-шоу, звукове оформлення і дикторський супровід, відеофрагменти й анімацію, тривимірну графіку. Основною відмінністю презентацій від інших способів подання інформації є їх особлива насиченість змістом та інтерактивність.

Презентація складається із слайдів. Тож перш ніж розпочати роботу в Microsoft Office Power Point, варто на папері ретельно спланувати власну презентацію, а саме:

- визначитися з темою та з тим, який ілюстративний матеріал знадобиться;
- яка інформація пропонуватиметься на кожному слайді;
- якими шрифтами послуговуватиметеся тощо.

У презентації обов'язково оформляють титульний та завершальний слайди. На титульному слайді зазвичай вказують тему презентації та її авторів. На слайді 2 має бути план презентації (які питання будуть висвітлюватися). Завершальний слайд містить подяку за увагу.

Кількість слайдів у презентації залежить від мети. Презентація не повинна бути монотонною і громіздкою (оптимально — це 10–20 слайдів), кожне питання плану висвітлюється на декількох слайдах.

Один слайд — одна теза (факт, думка, твердження). Не слід розміщувати на слайді дослівно все, що є намір сказати словами. Великий текст дуже важко читати та й майже неможливо запам'ятати.

Передостанній слайд має містити список джерел, використаних при підготовці презентації, в алфавітному порядку відповідно до існуючих стандартів бібліографічного опису.

При підготовці презентації учасники мікрогрупи розподіляють між собою окремі ділянки роботи таким чином, щоб участь кожного була вагомою. Усі рішення щодо змісту презентації, її оформлення, спільного захисту приймаються всередині групи із врахуванням думки кожного учасника.

При підготовці реферату та презентації необхідно дотримуватися принципу академічної доброчесності.

Одним із видів самостійної роботи пропонується перегляд вебінарів або тренінгів на освітніх платформах «На урок», «Освіторія», «EdEra» тощо з різних питань педагогічної роботи закладів освіти з інклюзивним навчанням, зокрема корекційної роботи з дітьми з ООП. Отриманий сертифікат за успішно пройдене тестування за підсумками вебінару або тренінгу дає підставу на додаткових 5 балів в рамках модульного оцінювання (п.2.9 Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, уведеного в дію наказом ректора ДВНЗ «УжНУ» № 99/01-04 від 19.12.2023 р.).

7. ФОРМИ І МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні дисципліни використовуються традиційні та проблемні лекції, семінари, самостійна позааудиторна робота (підготовка індивідуальних та групових проєктів, написання рефератів та підготовка презентацій), консультації, перегляд вебінарів або тренінгів на освітніх платформах «На урок», «Освіторія», «EdEra» з питань роботи закладів загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням, зокрема щодо корекційної роботи з дітьми з ООП.

8. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

1. Технічні засоби: комп'ютер, проектор.

2. Обладнання: екран, фліп-чарт.
3. Програмне забезпечення: Google Meet, Zoom.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Аргіропулос Д., Тарнавська Н. А. Інклюзивна педагогіка: Навчальний посібник для науково-педагогічних працівників, студентів закладів вищої освіти. Житомир: Вид. О.О. Євенок, 2020. 248 с.
2. Впроваджуємо інклюзію в закладі освіти. Київ: Державна служба якості освіти, 2020. – 86 с.
3. Кляп М.І., Безносюк Н.С., Яценко О.І. Цифрові інструменти для підтримки інклюзивного навчання: можливості, ризики та педагогічна ефективність. *Суспільство та національні інтереси: журнал*. 2025. № 8 (16) 2025. С.892. С.138-150. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/sni/article/view/27125/27095>
4. Колупаєва А.А. Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі: навчально-методичний посібник /А.А. Колупаєва, О.М. Таранченко. – Харків: Вид-во «Ранок», 2019. - 304 с.
5. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. Інклюзія: покроково для педагогів: навчально-методичний посібник (Серія «Інклюзивна освіта»). Київ, 2023. 232 с.
6. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. Діти з ООП: навчання та супровід у період повоєнної відбудови: навчально-методичний посібник (Серія «Інклюзивна освіта»). Київ, 2023. 192 с.
7. Організаційні засади діяльності асистента вчителя в інклюзивному класі: метод. посіб. /уклад. О.В. Коган та ін. Харків: «Друкарня Мадрид», 2019. – 101 с.
8. Порошенко М.А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. – Київ: ТОВ «Агентство «Україна», 2019. – 300 с.
9. Психолого-педагогічний супровід навчання дітей з інтелектуальними порушеннями: науково-популярне видання / О.В. Чеботарьова та ін. – Харків: Видавництво «Ранок», ВГ «Кенгуру», 2020. – 258 с. – (Серія «Інклюзивне навчання»).

Допоміжна література

1. Асистент вчителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / За ред. Н. М. Дятленко, Н. З. Софій., О. В. Мартинчук, Ю. М. Найда; під заг. ред. М. Ф. Войцехівського. К.: ТОВ Видавничий дім «Пляди», 2015. 172 с.
2. Гаяш О.В. Корекційно-розвивальна робота з дітьми з особливостями психофізичного розвитку: Науково-методичний посібник для вчителів інклюзивного навчання, асистентів учителів, які працюють з дітьми з психофізичними порушеннями в умовах загальноосвітніх навчальних закладів, соціальних педагогів, батьків/укладач О.В. Гаяш. – Ужгород: Інформаційно-видавничий центр ЗППО, 2016. – 120 с.
3. Інклюзивна освіта від А до Я: poradnik для педагогів та батьків /Укладачі Н.В. Заєркова, А.О. Третяк. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016. – 68 с.
4. Кисла О.Ф. Корекційна педагогіка: навч. посібник/ О.Ф. Кисла. – К.: Кондор-Видавництво, 2015. – 320 с.
5. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. Педагогічні технології інклюзивного навчання. / А.А. Колупаєва, О.М. Таранченко. – Харків: Вид-во «Ранок», ВГ «Кенгуру», 2018. – 160 с. – (Інклюзивна освіта).
6. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. Путівник для батьків та дітей з особливими потребами. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі: початкова ланка. / А.А. Колупаєва, О.М. Таранченко. – Харків: Вид-во «Ранок», ВГ «Кенгуру», 2018. – 112 с. – (Інклюзивна освіта).

7. Колишкін О.В. Вступ до спеціальності «Корекційна освіта»: навч. посіб./О.В. Колишкін. – Суми: Університетська книга, 2015. – 392 с.
8. Прикладна корекційна психопедагогіка: олігофренопедагогіка: Навчальний посібник. – Вид.2-ге, перер. та доповн. / За ред. О.В. Гаврилова. – Кам'янець-Подільський:ТОВ «Друк-Сервіс», 2017. – 600 с.
9. Українська спеціальна педагогіка в персоналіях: Навч. посіб./ За загальною редакцією В.І. Бондаря, В.М. Синьова. – Запоріжжя: Вид-во Хортицької національної академії, 2021. 428 с.
10. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навчально-методичний посібник / За заг. ред. М.А. Порошенко та ін. Київ : 2018. 252 с.
11. Шевців З.М. Основи інклюзивної педагогіки [текст]: підручник / З.М. Шевців. – К.: «Центр учбової літератури», 2017. – 248 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Про освіту. Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
2. Про повну загальну середню освіту. Закон України від 16 січня 2020 року № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
3. Про затвердження Положення Про інклюзивно-ресурсний центр. Постанова КМУ від 12.07.2017 № 575. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/545-2017-%D0%BF#Text>
4. Про внесення змін до деяких постанов Кабінету міністрів України щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами. Постанова КМУ від 21.07.2021 № 765. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/765-2021-%D0%BF#Text>
6. Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти. Постанова КМУ від 15.09.2021 № 957. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/957-2021-%D0%BF#Text>
7. Про схвалення Національної стратегії розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року та запровадження операційного плану заходів з її реалізації на 2024-2026 роки. Розпорядження КМУ від 07.06.2024 р. № 524-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/527-2024-%D1%80#Text>
8. Рекомендації щодо особливостей організації освітнього процесу осіб з особливими освітніми потребами в закладах загальної середньої освіти у 2025/2026 навчальному році. Лист МОН України від 26.08.2025р. № 1/17666-25. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/osvita-2/inklyuzivne-navchannya/dlya-fakhivtsiv/metodichni-rekomendatsii-2/list-mon-26082025-117666-25-rekomendaciyi.pdf>

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)